

**PRAVNI POLOŽAJ DJETETA U
SLUČAJU PRESTANKA
IZVANBRAČNE ZAJEDNICE**

Dr. sci. Mirjana Kevo, sutkinja
Kantonalnog suda u Mostaru
mirjana.kevo@pravosudje.ba

Dostavljen: 09. 01. 2026.

Recenziran: 22. 01. 2026.

Prihvaćen: 27. 01. 2026.

JEL klasifikacija: K 36, K 41

Sažetak

Autorica u radu analizira zakonodavna rješenja i iznosi stavove o pravnom položaju djeteta u slučaju prestanka izvanbračne zajednice. Prvotno će biti određen sam pojam izvanbračne zajednice, kao neformalne zakonske kategorije, a potom će se analizirati rješenja o postupku odlučivanja o pitanjima sa kojim će roditeljem živjeti maloljetno dijete, o načinu održavanja odnosa i neposrednih kontakata djeteta sa roditeljem i o roditeljskom staranju, te uzdržavanju u slučaju prestanka izvanbračne zajednice, ponuđena u bosanskohercegovačkom i poredbenom pravu pojednih postjugolovenskih zemalja. Nakon analize ponuđenih zakonskih rješenja ukazat će se na nedostatke zakonodavne regulative i predložiti određeni prijedlozi de lege ferenda, u cilju izmjena i dopuna

Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine propisivanjem obveznog provođenja posredovanja pred organom starateljstva prije pokretanja ostalih sudskih postupaka o ostvarivanju roditeljskog staranja i osobnih odnosa s djetetom (pored postupka razvoda braka u kojem postoji zajedničko maloljetno dijete), te omogućiti pokretanje postupka na temelju zajedničkog zahtjeva za donošenje odluke o roditeljskom staranju u situacijama kad su roditelji prethodno postigli sporazuma o zajedničkom roditeljskom staranju, koji bi predstavljao pisani sporazum roditelja o načinu ostvarivanja roditeljskog staranja u okolnostima u kojima roditelji djeteta trajno ne žive u porodičnoj zajednici, čime bi se ostvarila zaštita interesa djeteta uz znatno kraće i efikasnije postupke, u odnosu na postojeće.

Ključne riječi:

izvanbračna zajednica, način održavanja odnosa i neposrednih kontakata, roditeljsko staranje.

Summary

The author analyzes legislative solutions and presents her views on the legal position of a child in the event of the termination of an extramarital union. First, the very concept of an extramarital union will be defined, as an informal legal category, and then the solutions on the decision-making process on issues of which parent a minor child will live with, on the manner of maintaining the relationship and direct

contact of the child with the parent, and on parental care and support in the event of the termination of an extramarital union, offered in the Bosnian and Herzegovinian law and the comparative law of certain post-Yugoslav countries, will be analyzed. After analyzing the offered legal solutions, the shortcomings of the legislative regulations will be pointed out and certain proposals will be proposed de lege ferenda, with the aim of amending and supplementing the Family Law of the Federation of Bosnia and Herzegovina by prescribing mandatory mediation before the guardianship authority before initiating other court proceedings on the exercise of parental care and personal relations with the child (in addition to divorce proceedings in which there is a common minor child), and enabling the initiation of proceedings based on a joint request for a decision on parental care in situations where the parents have previously reached an agreement on joint parental care, which would represent a written agreement of the parents on the method of exercising parental care in circumstances in which the child's parents do not permanently live in the family community, which would achieve the protection of the child's interests with significantly shorter and more efficient procedures, compared to the existing ones.

Keywords: *extramarital union, method of maintaining relations and direct contacts, parental care.*

1. UVOD

Izvanbračna zajednica predstavlja neformalnu zajednicu između dviju osoba različitog spola koja je regulirana zakonom. Za njezino postojanje potrebno je ispunjenje određenih pretpostavki. Tako Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine¹ u čl. 3. definira izvanbračnu zajednicu kao zajednica života žene i muškarca koji nisu u braku ili izvanbračnoj zajednici sa drugom osobom, koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.² Iz takve zakonske definicije proizlaze četiri pretpostavke postojanja izvanbračne zajednice: 1) životna zajednica 2) različitost spolova 3) slobodan bračni status ili odsustvo druge izvanbračne zajednice 4) vremensko trajanje zajednice najmanje tri godine, a kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete. Pretpostavkom vremenskog trajanja zajednice, od tri godine, a kraće samo ako je rođeno zajedničko dijete, zakonodavac je odlučio pravno zaštititi samo one zajednice koje su stabilnije i trajnije. Izvanbračna zajednica koja ispunjava prednje navedene pretpostavke sukladno odredbama PZ F BiH stvara osobne i imovinske učinke kao bračna zajednica te se na nju na odgovarajući način primjenjuju zakonske odredbe o pravima i obvezama bračnih drugova, prava i obveze roditelja i djece, obveze uzdržavanja te imovinskih i drugih odnosa. Prema tome, ona se od braka

¹ "Službene novine F BiH", broj 35/2005, 41/2005 – ispr., 31/2014 i 32/2019 – odluka US (dalje: PZ FBiH).

² Porodični zakon Republike Srpske definira izvanbračnu zajednicu kao zajednicu života žene i

muškarca (vanbračnih partnera) između kojih nema bračnih smetnji i koja je trajala najmanje dvije godine ili kraće ako je u njoj rođeno dijete. Vidi čl. 13. st. 1. Porodičnog zakona Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 17/2023, (dalje: PZ RS)).